



Lašský dostavník vyšel také díky sponzorskému daru paní senátorky
Ing. Evy Richtrové.

Lašský dostavník



Volné sdružení autorů

Ročník.....3

Rok.....2013

č. 3
podzim

Domácí poctivá kuchyně v Malenovicích

Hospoda Pod Borovou, která znovu započala svůj provoz 1.5.2013 připravuje na podzim kalendář kulinařských akcí. Tyto tematické akce se budou konat každou neděli. Hosté můžou vyzkoušet různé druhy specialit např. bramborové, zvěřinové, zelné, koláčové či dvorkové. Kuchyně, kterou Hospoda Pod Borovou nabízí je ryze české povahy. V jídelním lístku můžete nalézt jídla typu svíčkové na smetaně, konfitovanou kachnu na červeném zelí s domácími bramborovými knedlíky, speciality z grilu jakými jsou vepřová žebra či šunková kolena a další. Místní kuchyně se vyznačuje tím, že používá vždy čerstvé suroviny bez použití umělých přísad. Jídelní lístek se z těchto důvodů denně obměňuje, ale tradiční česká jídla, které již byly uvedeny výše, naleznete vždy v naší nabídce. Tímto Vás chceme srdečně pozvat, abyste vyzkoušeli naši domácí poctivou kuchyni, kdy můžete ochutnat naše domácí knedlíky, nudle, domácí škvarkovou pomazánku či paštiku s teplým rozpečeným chlebem a jiné naše speciality, které pro Vás připravujeme s péčí a láskou.

Tým Hospody Pod Borovou

Kalendář kulinařských akcí:
22.9.2013 Bramborové hody
29.9.2013 Těstovinové speciality
5.10.2013 Zvěřinové hody
12.10.2013 Zelné hody
19.10.2013 Dny českých koláčů
26.10.2013 Dvorkové hody



otevřeno denně od 11 – 22 hod
www.podborovou.cz
Malenovice



Beskydská likérka – Staré Město
Na Zbytkách 41
Objednávky, informace na
www.beskydskalikerka.cz
776 757 673 (pálenice)
776 579 170 (prodejna)



Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h
sobota 14 – 23 h
neděle 14 – 22 h

otevřeno denně 11 – 22 h
tel. 728 923 658
www.hospudkaubobra.com



HOTEL PROSPER****
Recepce: +420 558 440 311
Čeladná 246

Obsah

Úvodník (Z. V. Krulikovský).....	3
Kalendárium lašských akcí podzim 2013.....	4
Lašské léto (Z.V. Krulikovský).....	5
Vzpomínka na básníka Ondřeje Boleslava Petra.....	6
Na Haldě Ida (B. Vidura)	
Lašský folklorista Hugo Vavrečka (Z.V. Krulikovský).....	7
Lysá hora v proměnách (D. Zápalková).....	8
Lidové tradice a pranostiky podzimu (Z.V.Krulikovský).....	9
Samozvanec (Zdeňka Viluš).....	11
Velké Charvaty součástí říše české (J.Vochala – L.Niederle).....	13
Chlopska klebetnica (F.Pituchová).....	17
Pod skálou (J. Vašíček).....	18
Hodoňovice slaví 625 let od svého založení (D. Zápalková).....	19
Kdo se to roztančil?, Růžový vánku (I. Kopecká).....	23
Fotodokumentace.....	24, 25
Jeho prvotiny (I. Kopecká).....	26
Spominka (O. Tlučková).....	28
Podvečernímu Příboru, Soumraková, Chvíle (I. Kopecká).....	30
Starý hřbitov (I. Kopecká).....	31
Básník z Lašska.....	32
Lidský život, Listopadky (R. Žvak).....	34
Salesiáni jsou v Hodoňovicích 70 let (D. Zápalková).....	35
Divoké husy táhnou (D. Zápalková).....	38
Miloslav Oliva devadesátiletý (D. Zápalková).....	39
Oči jako uhel (B. Vidura).....	41
Z receptáře lašského krále (Z.V. Krulikovský).....	42
Volní ptáci (B. Vidura).....	43
Na kamenci (B. Vidura).....	44
Na konci podzimu (B. Vidura).....	45
Obsah.....	46

Úvodník

Vážení čtenáři,
léto pomalu končí a my připravujeme podzimní číslo Lašského dostavníku. Doufám, že jste již nasbírali nějaká razítka do turistického záznamníku „Království lašské“. Sám jich mám už celou řadu, navštívil jsem i pro mne dosud neznámá místa a objekty. Například v Suchdolu to opravdu stálo zato. Nejen muzeum Moravských bratří, ale i Městské muzeum bylo velmi zajímavé. Tam však slyším, že někteří „borci“ objíždějí povinná místa autem, do muzea či památníku nejdou, jen loví razítka. K vlastní škodě, neboť hlubší poznání našeho krásného kraje i po stránce historické či národopisné je každému z nás určitě ku prospěchu. Na internetu všechno nenajdete, navíc vstupné do těchto míst je většinou nízké. Když tak procházím ta památná místa, myslívám na to, že jsme udělali opět dobrý počin k poznání regionu, že i lidé odjinud se dovědí, kde to naše Lašsko leží. Na Lysé hoře jsem se sice dočkal nevědky, ale o tom nechci v úvodníku hovořit. Možná to za mne poví satirická říkánka uvnitř listu. V tomto podzimním dostavníku se opět setkáte s verši i prózou našich regionálních autorů, s obrázky Borise Zvady i Bedřicha Šimoňáka, se zajímavými příspěvky o dějinách či osobnostech Lašska. Do letního čísla jsem přispěl lašskými recepty k přípravě jídel z hub. Teď ještě moc nerostou, ale na podzim bude možná ještě pořádná úroda a tak ještě něco fajneho navíc ...

Z. V. Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědné sdružení Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte nám je v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci.

E-mail: lassky.dostavnik@gmail.com <http://www.lassko.eu>

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Jan Kukuczka, Michaela Rácová, Dajána Zápalková, Boris Zvada. Tech. spolupráce: Michaela Krulikovská

Kalendárium lašských akcí

podzim 2013

28.září (sobota) 4. ročník Lašského horolezeckého výplazu na K 1 bez kyslíkových přístrojů. Krmelín – start ve 14. hodin u restaurace Na Benátkách.

Vlastivědný výšlap stezkou Vojtěcha Martínka – Brušperk, památník V. Martínka

5. října (sobota): Laško-valašský večer plný muziky a randy v Kolibě pod horů (Dolní Bečva)

19. října (sobota): Hodoňovice – oslavy 625 let obce (od 15 hodin), výstava fotografií. Od 19 hodin Krmášová zábava U Čendy

20. října (neděle): Vlastivědný výšlap po trase Jistebník – Klimkovice (zámek) - Polanka

28. října (pondělí): Laško-valašský výplaz na Radhošť.

2. listopadu (sobota): 10. Jarmark řemesel v Krmelíně – od 9 hodin

10. listopadu (neděle): Vlastivědný výšlap na Landek (hrad. ruina), Hornické muzeum

16. listopadu (sobota): Moučníkování po lašsky U Čendy (od 13 hodin) společně s včelaři

MARTINSKÁ HUSA v Čeladné v hotelu Prosper (od 17 hodin): šku-bání husy, ochutnávka martinských vín, soutěž o nejlepšího ochutná-vače, zasedání Dubové lóže markrabství lašského

Pivní OKTOBER-FEST (aneb VŘSR jsme slavili v listopadu) KD v Sedlištích (od 19 hod)

23. listopadu (sobota): Lašská beseda na ambasádě v Praze U Kotvy (v 18 hod)

30. listopadu (sobota): Lašský country bál (od 19 h) v Kulturním domě v Sedlištích, hraje Wind

8. prosince (neděle): MikuLašský výplaz na Prašivou – vlakem v 8,35 z FM do Dobratic

Na konci podzimu

Spoře se slunce prokousává mraky
jak díry do syra
a rozhání tím v hejnech ptáky
přesto že obloha to příliš nevnímá.

S pohledem k oněm obrazům
co děje se vždy koncem podzimu
vdorujíc prvním zámrazům
já ptákům k letu pokynu.

Vždyť oni nesou poselství
tak vznešeně a beze lstí
ať šťastně na jih doletí
ve vzdušných vlnách objetí.

(Bohumír Vidura)



Na kamenci

Na Kamenci v kolonii
vládne smích i smutek
svoji ženě z nenadání
jeden havíř utek.

Na Kamenci v kolonii
hrála harmonika
byť tam zněla tklivá píseň
tak se neutíká.

Že měl havíř ve své ženě
skoro zlatý poklad
cvrkali si všichni vrabci
nejméně však stokrát.

Však za chvíli se zas vrátil
brzy zjistil co by ztratil
na Kamenci v neděli hrála muzika
možná že i ze vzpomínek někdo zavzlyká.

(Bohumír Vidura)

Lašské léto

Letošní „Lašské léto“ jsme už tradičně zahájili už 14. června v 19 hodin v Sedlišťích na Bezručově vyhlídce. Na pouť (odpust) jsme však celá družina vyšlápli (16. 6.) na Prašivou. Začátek července byl ve znamení věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje - 5. 7. jsme se vydali na Hrčavu, 6. 7. jsme ještě zdolali Radhošť, kde byla už druhý den také Cyrilometodějská pouť. V srpnu jsme byli na dvou poutích – 17. 8. na té největší v celém Velkém Lašsku – na Kalwaryji Zebrzydowske v Polsku. Oproti našim poutím, kde je má člověk pocit, že na prvním místě jsou stánky s jídlem, pitím a komerčním zbožím, na Kalwaryji jde především o velký křesťanský svátek. Poslední pouť letošního léta, kterou jsme navštívili, byla v Kopřivnici. Vystoupili jsme tam také na Bílou horu, navštívili muzeum Na fojtství a muzeum Zdeňka Buriana ve Štramberku.

Na Čeladné bylo Lašské kulturní léto zahájeno až 29. června u hotelu Prosper, kde má sídlo Markrabství Lašské. Tentokrát pod názvem „Laši na Divokém Západě“. Po slavnostním zahájení představil lašský král Zdeňka Viluš I. nového lašského ministra kultury a zábavy Martina Chodúra, který zazpíval s králem lašskou hymnu. Vystoupili indiáni z hodoňovického Čenda spolku, trampská skupina Albatros z Ostravy, Bumbala-band – posílen v závěru i Martinem Chodúrem, hlavní slovo pak měli Šviháci, kteří hráli až do večerních hodin.

Ukončení lašského kulturního léta proběhlo v Čeladné 31. srpna v zahradě hotelu Prosper, kde opět vystoupil Bumbala-Band. Ten také účinkoval 7. září na Bezručově vyhlídce v Sedlišťích, kde bylo letošní Lašské léto definitivně ukončeno přehlídkou regionálních souborů: folklor zastoupila Ondřejnica ze Staré Vsi, dechovou hudbu prezentovala Policejní 13 z Ostravy, večer pak hrála skupina Flash Jiřího Tesaříka.

(Z.V. Krulíkovský)

Vzpomínka na básníka Ondřeje Boleslava Petra

Jak jsme na jaře slíbili, uskutečnili jsme v sobotu 7. září 2013 Vzpomínkové setkání u rodného statku Ondřeje Boleslava Petra v Bruzovicích. Kolem jedné hodiny odpoledne jsme se sešli pod stromy na dvorku, ve 13,40 zahájili lašskou hymnou malé pásmo k uctění básníka, který měl nemalý podíl na vzniku Bezručových Slezských písní. Za přítomnosti příbuzných a několika příznivců O. B. Petra přednesl herec, režisér a šéf české scény Těšínského divadla Miloslav Čížek výběr básní se sbírky (Návrat, Já, Ty a já, Maryčka Magdonova), zaznělo několik lidových písní z Bruzovic a okolí v podání Zdeňka Viléma Krulíkovského, Lucie Gorecké, Milana Zbořila a Adély Krulíkové, herečky Těšínského divadla, která také přečetla úryvky z knihy Jana Drozda „Dva autoři Slezských písní“.

(Z.V.Krulíkovský)

Na Haldě Ida

Na haldě Ida
tlelo uhlí-kámen či diamant
a v hospodě pod ní
štamgasti zvrhli
propili svůj plat.
Když rodilo se pod zemí
nad ní tak všichni smíření
s osudem kovkopů
a mozolnatých rukou
jak datlové do kamene tlukou.
ak jako kdyby vytesali sochu
věděli víc možná než trochu
stavitelé monumentu
že v uhlí vězí síla
co do věků se vryla.
Na haldě Ida
tlelo uhlí
a lidé z toho
v kámen ztuhli
více však v diamant.

(Bohumír Vidura)

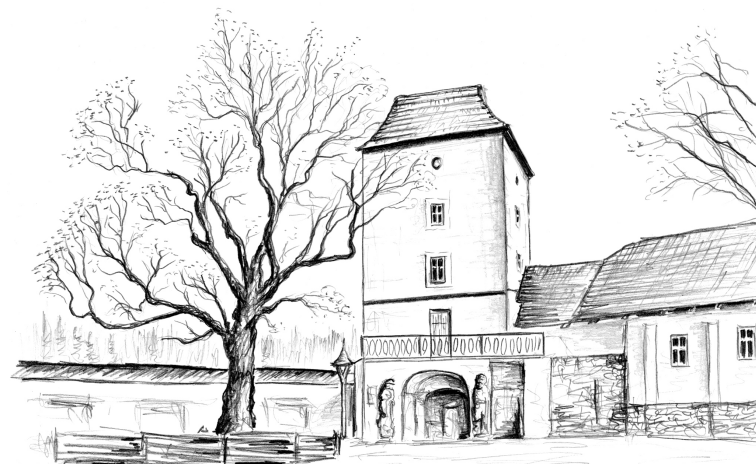
Volní ptáci

Piji vodku volní ptáci
píjí tvrdí Ostraváci
stavili se „U Žaláka“ mezi kámoše
probírali ten svůj život po troše.

Na rezavém vůzku vozí železo
tobě potom groše nosí hříšná Terezo
přítulná jsi žádnou Xantipou
ani nevíš jak ti sluší když jsi za pípou.

Na hodinách běží běží ručička
nemazlí se s nimi život-nic je nehýčká
už je málem půlnoc domov pod mostem
žiji si jak volní ptáci proti zvyklostem-
piji vodku volní ptáci-roduvěrní Ostraváci

(Bohumír Vidura)



Slezskoostravský hrad (B. Zvada)

Z receptáře lašského krále

Loni jsem v podzimním čísle psal o lašském zelí. Letos dávám k dobrou dvě jídla ze severovýchodu Velkého Lašska. Celý pruh polských Karpat se hlásí k Lachům, v Beskidech Sadeckich mají také velké lašské společenství, o živěcké oblasti nemluvě – tam je všecko lachowskie – až po Kalwaryju Zebrzydowskou.

Bigos lachowski

½ kg masa z prasat'a (plecko, buček), 20 deka klobasy, 40 deka zela hlávkového, 40 deka kisleho, sul, 5 zrněk pepřa, 5 zrněk noveho koření, 1 bobkový list, lžička sladke papriky, trocha kopra, kmína, 10 deka cibule,, 5 deka uzeneho špeka, 5 deka sadla, trocha sušených hub, hrst' sušených slivek, 2 lžičky hladke muky, lžička kisane smetany.

Huby aji slivky namočíme na 15 minut do vody (zvlášť). Nakruham hlavkove zeli, zalijem vařici vodu, trochu osolíme, dame kmin a 15 minutek povaříme – nězakryte. Do druhého hrnce dame vodu zalite zeli (kislicu zme sleli), přidáme bobkový list, celý pepř, nove koření a všecko ½ hodiny povaříme. V největším hrncu na špeku a sadle osmahněm na drobno nakratu cibuli, přidáme nakrate maso a opečem. Přidáme namočené huby, slivky (aji s vodu), papriku a podusíme až je maso skoro měke. Smíchame ze zelím hlavkovým aji kislym, přidáme na drobno nakratu klobasku a dusíme až je všecko fajně měkutke. Před dovařením zahustíme zaklehtku (muka + zimna voda se rozmícha, vleje a povaří). Na taliři ozdobíme koprem a kisanu smetanu.

Kobzole galicijske

2 kila kobzoli, par větších cibulí, 2 lžičky sadla, kusek uzeneho špeka, 1 kilo čerstvých hub, 2 klobasky, sul, kmin, maryljanek, špetka tymianu.

Kobzole uvaříme zvlášť ze solu a kminem. Na sadle a špeku osmahněm drobno nakratu cibuli, přidáme nakrate a očištěné huby a tymián. Podusíme 10 minut a přidáme klobasky, těž drobno nakrate a ještě 10 minut dusíme. Smíchame z napolovic nakratými kobzolami a ještě ochutíme maryljanem.

Lašský folklorista Hugo Vavrečka

– dědeček Václava Havla

Hugo Vavrečka alias Hugo Vavris byl nejen vynikajícím elektrotechnikem, diplomatem, spisovatelem, ekonomem, novinářem a politologem, ale také folkloristou. Narodil se ve Slezské Ostravě, ovládal lašské nářečí nejen ostravských kolonií, ale i třeba Hukvald či Bukovce. Jeho literární dílo lze rozdělit do několika okruhů. V první řadě jsou to jeho “havířské bajky“, jak je sám nazýval. Jsou to rozmarné minipovídky. Některé mají i pikantní nádechy a svědčí o tom, že autor nebyl žádný škarohlíd. Pochmurnou náladu naopak vyvolává pohádka o lovcích Zvantovi, víle Letce a zlém lesním žínce. Jiný charakter měla pohádka o Jaroškově, který se zjevoval jako černý kohoutek, jindy jako had či ještěrka. Děj je laděn humorně a za šťavnaté nadávky farské kuchářky by se nemusel stydět ani starý štajgr. Pozornosti Hugo Vavrise neušly ani lidové obyčeje a zvyky - Zlaté vejce, Šikavka, Plecovník aj. Nejsou to však strohé popisy, ale živé obrázky ze života lidu. Velmi cenná je povídka O stařečkových huslách. Zachytil v ní složení lašské muziky – housle, basa, klarinet, lesní roh a buben. Muziky s velkým cimbálem považuje za uměle vytvořené až v pozdější době.

Jen pro informaci – dvě z humorných povídek Hugo Vavrise (Vybuchane a Udušena) najdete v mé knize Lašsko, etnografický region Moravy a Slezska.

(Z. V. Krulíkovský – dle Jiřího Pavelčíka)

Lysá hora v proměnách

Vidím ji z kuchyňského okna
tu vládkyni Beskyd
královnu slezských hor
Vidím ji za svítání
ospalou v závoji mlhy
vidím ji v rozpuku
poledního žáru
majestátnou
zářící věží vysílače
i za západu slunce
ji vidím
ospalou
znavenou turisty
ošlehanou větrem
Dobrou noc
Lysá horo
ukaž se zase
s příchodem rána
pozdravení dám
paprskům zamávám

(Dajana Zápalková – Proměny lašského roku)

OČI JAKO UHEL

Krasavci s očima
jak černý uhel
co vyfárali z hlubiny
vzpouzí se hrozbě
dubových truhel
mají též svoje vidiny.

Takové vznešené
vzhledly se v dálkách
a v nadoblačných výšinách
netrápí duši v malicherných válkách
a neskomírají v hlušinách.

Ocitají se mezi nebem a zemi
pro drsné slovo nejdou daleko
byť zalezení do podzemí
když pohladí-jsou ženy naměko.

(Bohumír Vidura)

knihám členů LKPB. Psal i úvody ke sborníkům klubu (5). Spolupracoval též s časopisem Červený květ (Ostrava, člen redakční rady, 1963-1969), pak s časopisem ČRT J.Kukuczky a stará se s I.Návratovou o vydání klubového časopisu Zrcadlení (od r. 2004), též o kalendáře klubu (2002-2008). Psal i pro časopis Matice slezské - Slezské zemi. Napsal dějiny Místecké Violy (2007, 2012).

Nezapomněl ani na svá tábořská studia. Jim věnoval knihu se spolužáky Tábořská rozjímání I (1985), Tábořská rozjímání II (1996). Své básně shrnul do sbírek Míjení (2008), Návraty (2009), Bezcestí (2011). S Dajanou Zápalkovou vydal sbírku Jak se ten svět (ne)mění (2008). Vzpomínkou na herecké začátky jsou hry: Jeden den poštovního úředníka Vladimíra Vaška na místecké poště v roce 1892, O divé Haně, Mistři z Beskyd (souhrnně 2010 – Tři hry z Beskyd).

Pro město Frýdlant n.O. a jeho letopiseckou komisi uspořádal, doplnil a napsal více jak desítku brožur, knih a publikací.

V letech 1990-1994 by starostou Frýdlantu n.O. Zasloužený odpočinek trávil Miloslav Oliva se svojí ženou Jitkou v rodinném domě ve Frýdlantě nad Ostravicí, kde si ruce podávají literáti malíři, grafici a jiní umělci. Je neustále obklopen lidmi, kteří k němu chodí na rady, odborné příspěvky či jen tak zavzpomínat na staré časy.

Je zde napsáno jen pár řádků, pro někoho třeba nic neříkajících, ale je to celý život člověka spjatý s kulturním životem měst a literatury. Tak hodně tvůrčího elánu do dalších let!

(Dajana Zápalková)



Miloslav Oliva

Lidové tradice a pranostiky podzimu

Na svateho Vaclava – každá plaňka dozrava

Těply říjen – zimny listopad

Na svateho Martina kuři se nam z komina

Sv. Martin (11.11.) přijíždí na bílém koni, jinými slovy padá první sníh. Svátek je spojen s posvícenskou husou. Jinak postava sv. Martina bývá vyobrazena v situaci, kdy dává polovinu svého pláště žebrákovi.

V suchu dyž chod'a na Martina husy – o vanocach v mokru šlapat' musi

Na tu svatu Kateřinu zaliz honem pod peřinu

Kateřina na blatě – vanoce na ledě

Sv. Kateřina (25.11.) chodívaly děvčata do sadu uřezat si třeshnovou větévku. Ta jim do Štědrého večera vykvetla. Je-li květů sudý počet, dívka se do roka vdá. Lichý počet znamená, že svatba nebude.

Ondřeju, Ondřeju, ja ti plotem chvěju,

Pošli mi, Ondřeju, teho, co budu do roka jeho

Sv. Ondřej (30.11.) – dívky chodívaly o půlnoci chvěti plotem, říkaly zaklínadlo. Z které strany uslyšely kroky, z té jí přijde ženich. Nebo též říkaly: „Ozvi se mi pes, z kerej strany přijde dněš“. Odkud pes zaštěká, z té strany může dívka očekávat ženicha. Den sv. Ondřeje je den čarodějným a věštebným, sám sv. Ondřej bývá zobrazován se zkříženými dřevěnými břevny (tzv. Ondřejský kříž). V tento den se také lilo olovo a dívky si hádaly ženicha. Sv. Ondřej je mimo jiné patronem nevěst.

Na svateho Mikulaša – už je zima cela naša

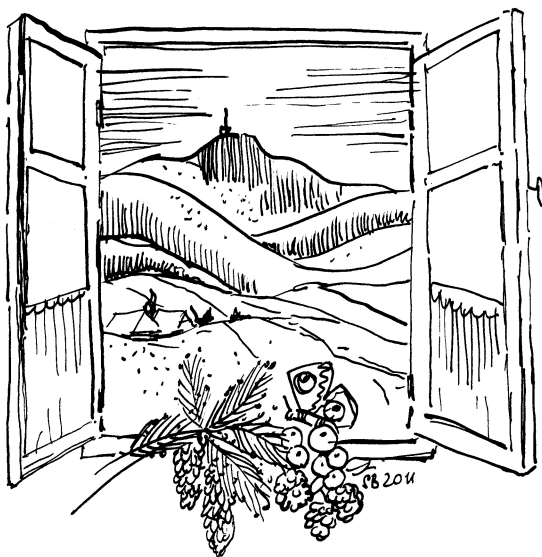
Sv. Mikuláš (6.12.) Maminky před sv. Mikulášem pekly bandury, panáky z kynutého těsta, které pak byly součástí mikulášské nadílky. Večer před sv. Mikulášem se dávaly na okna talíře nebo punčochy, do kterých v noci chodící, tudíž neviditelný Mikuláš naděloval bandury, sladkosti, ovoce a ořechy, zlobivým dětem

také uhlí a brambory. Stejný večer také chodívaly maskované průvody – Mikuláš, čert i anděl, které dětem nadělovaly drobné dárky za příslib, že budou hodné. Když byly před sv. Mikulášem na obloze večer červánky, říkalo se dětem, že Mikuláš už peče.

Lucie noci upije a dňa nepřidá

Sv. Lucie (13.12.) byla patronkou švadlen a kočích a měla být ochránkyní před čarodějnicemi. V den jejího svátku se na Radhošti shromažďovaly čarodějnice a provozovaly své rejdy.

(Z. V. Krulikovský dle Miriam Prokešové – Lidové tradice)



obr. B. Šimoňák

Miloslav Oliva devadesátiletý

Předseda Literárního klubu Petra Bezruče Miloslav Oliva oslavil v horkých srpnových dnech krásnou devadesátku. Nechce se ani věřit, že rodák z Mladé Vožice, více jak dvoutisícového městečka u Tábora, který přišel do Beskyd v roce 1954, už zde zakotvil natrvalo.

Jak se tedy odvíjel jeho život a co vše stihl pan profesor napsat, vytvořit?

Narodil se 26. srpna 1923 v Praze. Mládí však prožil v Mladé Vožici u Tábora. Studia na gymnáziu v Táboře dokončil roku 1944. Pak byl totálně nasazen na výkopové práce. V letech 1945-1949 studoval Filozofickou fakultu v Praze, obor čeština, filozofie. Po vojenské službě (1949-1951) učil na různých středních školách a v roce 1954 přišel do Frýdlantu n. O. Od mládí psal básně, vedl recitační a divadelní soubory. Byl členem soutěžních porot pro recitaci, divadlo, tanec a literaturu. Od ranného věku přispíval do regionálních novin.

Jeho literární práce můžeme rozdělit podle činností, kterými se zabýval.

Pro gymnázium ve Frýdku-Místku psal ročenky od roku 1970 – 1984. Pro různé soutěže připravil literární pásma 1978 – 1984, veršované výstupy pro plesy školy i jiné organizace. Pořádal též semináře o výchově mládeže zvláště pro učitele, napsal publikace (s L. Jedličkou) o našem kraji a jeho umělcích, i tribunové pořady (1985-1989) – O Ferdiši Dušovi (s PhDr. K. Bogarem), O Leoši Janáčkovi, O korespondenční formě vzdělávání (Estetická výchova 1, 2). Psal i o soutěži Beskydský ještěř a dalších (grafických). Uváděl fotografické a výtvarné výstavy.

Od roku 1976 *spolupracoval s literárními kroužky v okrese Frýdek-Místek*. Napsal o nich souhrnnou práci O literárních kroužcích v bývalém okrese Frýdek-Místek (1992, 2003). S tím souvisí i jeho práce Slavický a Bezručův kraj (2010). Spolupráce s literárními kroužky pak vedla k založení Literárního klubu Petra Bezruče (1997), od roku 2001 je jeho předsedou. Od roku 1997 vydává klub almanachy, které shrnují práce členů klubu za uplynulý rok. Uspořádal je a k některým psal úvodní slovo nebo doslov. Asi 70 doslovů napsal ke

Divoké husy táhnou

kejhají
pláčou
před Dušičkami
nad zmařeným životem
Umíráček ztichl
zbytečné zvonění
Pryč mládí
úsměv tajemný
černé oči
naděje
Zbytečný konec
jen pláč zoufalé matky
křečovitě rysy otce
a bolestné výkřiky bratří
slyšet u otevřeného hrobu
Sbohem duše zoufalá

Husy už neslyšet

(Dajana Zápalková – Proměny lášského roku)



obr. B. Šimoňák

Samozvaněc

Vyšlap sem se vam s partyju
na tu horu Lysu,
kaj my dycky vylezeme,
dyž huby něnisu.

Byl to ten vyplaz Bezručuv,
jak ho nazývaju
dycky v zaři ti turysti
tu v tym našim kraju.

Všecy nas tam uvitali,
radost' z nas tam měli.
Našu šumnu lašsku hymnu
spolem zme zapěli.

V tym vam naraz chlopek jeden,
asyk kvita popil,
něvěřili bystě temu,
hromsky kraval ztropil.

Začnul mi tam un nadavať,
že sem samozvaněc,
že sam enem z Lašska tyju
ujidam mu žvaněc.

Marně sem ja mu povjadal,
že to pravda něni,
davne mě Laši zvolili,
za kral'a mě chtěli.

Sam sem synek krve lašske
Ostravicu křtěny,
rodičove Brušperacy,
ja v Mistku zrozeny.

Roky lašske pisně zpívám,
mluvu propaguju,
za to cele naše Lašsko
horlivo bojuju.

Něposluchal, enem furt tam
hulakal, vyryval,
enem on je ten pravy Lach,
kery Sochu vzyval.

Taky to moh fajny vylet
na tu Lysu byť,
enem dyby tam něbylo
gořalenky piť...

Měl bych mu dať tu korunu,
ať se ju včil zkusi,
nale robotu, starosti
vzať se k temu musi.

Škemrat', prosit' o finance,
aji svojich přidať,
dyž my chceme aby Lašsko
bylo vjacej vidať.

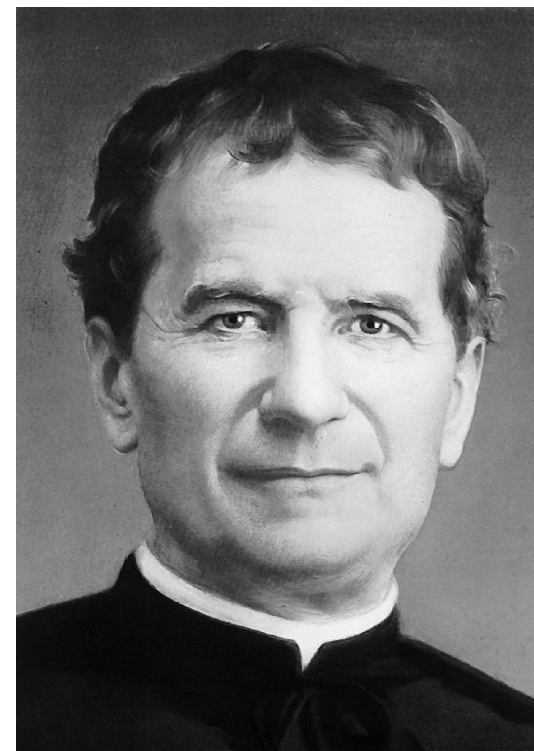
Od rana až do večera
o všecko se starať,
enem včil už mi chybuje
do tej šachty sfarať ...

Dyž uněseš aspoň kusek
tych starosti co ja,
budě možna ta koruna
jedneho dňa tvoja.

(Zdeň Viluš)

Je jistě dobré, že místní občané vzali společnost Salesiánů za své, jsou zde vytvořeny dobré vztahy, které bezesporu přispívají k ochotě podílet se na výchově ohrožené mládeže.

Pro obecní kroniku zapsala Dajana Zápalková, použité materiály: publikace Baška, Kunčičky u Bašky, Hodoňovice; - Křížková, M. R.: Kniha víry, naděje a lásky - 70 let působení Salesiánů v Čechách a na Moravě, Portál, Praha 1996.



Zakladatel Salesiánů Jan Bosco

úpravu místností.

Dům sloužil do konce války jako filosofický studentát. Salesiánští kněží převzali bohoslužby v místní kapli, docházeli i do kostela sv. Václava v Bašce. **Po válce v roce 1945 se stal hodoňovický dům noviciátem.** Do roku 1950 se tu vystřídalo pět noviciátních ročníků. **V noci ze 13. na 14. dubna 1950 byly moravské noviciátní domy přepadeny Státní bezpečností a milicionáři.** Spolubratři byli odvezeni do internačního kláštera v Oseku u Duchcova, ředitel p. Vitásek do internace v Želivi. Novicové pak byli propuštěni domů. Poté byl hodoňovický dům nějaký čas opuštěný a zamčený. Byl v dobrém stavu, proto byl o něj zájem. V jeho užívání jako rekreačního a školícího střediska se vystřídali: textilní podnik Slezan, Důl Čs. armády, Krajské velitelství lidových milicí, které si v blízkosti domu pořídilo střelnici. Dům byl půjčován i jiným podnikům k různým oslavám. Z kaple se stal taneční sál, na místě oltáře byl barový pult. Když byl **držitelem domu Důl Starříč, došlo k rekonstrukci objektu,** celý areál byl oplocen a probíhaly tady pionýrské tábory. To bylo do roku **1988, kdy hygienik provoz zakázal.** Dům byl určen k demolici, ale ta byla příliš nákladná. Důl proto převedl užívací právo na Tělovýchovnou jednotu a ta prodala objekt 22. prosince 1989 Jednotě ve Frýdku-Místku na sklady.

Salesiáni obnovili legální činnost 1. ledna 1990. Měli problémy s navrácením objektu „Na kopečku“. Darovací smlouvy rodiny Pavlasů se ztratily a na začátek školního roku čekalo 22 noviců, aby přišli do Hodoňovic. Po vleklých vyjednáváních se to přece jen podařilo, Pavlasovi dostali všechny pozemky zpět a noviciát mohl (sice až 14. listopadu 1990) v Hodoňovicích začít. Dům už však byl ve špatném stavu, i přesto posloužil čtyřem ročníkům noviců. Salesiáni zde přivítali spoustu návštěv, třeba **hlavního představeného Salesiánů Dona Egidia Vignano (duben 1991).** Mimo to se dům stal víkendovým útočištěm ostravské mládeže. Počet noviců však časem klesal, hodoňovický objekt se stal neúnosně velký, noviciát byl proto přestěhován do Čech. Avšak tento objekt i nadále slouží ostravské i jiné mládeži, se kterou Salesiáni pracují. Na budově se provádějí nutné opravy a svépomocí se zvelebují tak, aby vyhovovala i současným hygienickým požadavkům.

Velké Charvaty součástí říše české

Slavníkovci uznávají svrchovanost českých Přemyslovců. Velké Charvaty ztrácí své jméno, když se staly součástí české říše. Rozsah pražského biskupství podle zachované listiny naznačuje hranice české říše té doby.

Statoprávní poměry ve sporu mezi Přemyslovci a Slavníkovci vyřešeny konečně tak, že uznána svrchovanost Prahy nad Libicí. Zdá se, že k takovému uspořádání došlo v Mladé Boleslavi na řece Jizvě, pohraničním to územím mezi kmeny českými a charvatskými, kde postavena dvě hraniční hradiště, Stará a potom i Nová Boleslav. Zmíněný saský kronikář Widukind zapisuje, že vladař říše římsko-německé Otta I. Vypravil se s velkým vojskem roku 950 do Čech, kde na Novém hradu došlo ke smíru s českým knížetem Boleslavem I., který po 14letých bojích vyčerpan uznal konečně svrchovanost říše. Tady patrně došlo i k uspořádání státoprávních poměrů tak, že Přemyslovci dosáhli zase nadvlády nad Slavníkovci.

V souboji mezi tehdejší starobyloou Pragou a Ljubicí zvítězila prvá. Charvatští Slavníkovci uznali nad sebou české Přemyslovce a tak spojený státní útvar dostal jméno po Češích, nikoliv po Charvatech. Název Velké Charvaty se ztratil z dějin a nastupuje název říše české. (Vlastně by se měla nazývat Velké Čechy.) To už vládu přejímal český kníže Boleslav II., jenž od kronikářů dostal přívlastek Pobožný. S ním žil v úplném míru sám Slavík, o němž současný český kronikář Kosmas poznamenává, že „pokud živ byl, šťastně živ byl“.

Shoda mezi českými Přemyslovci a charvatskými Slavníkovci byla tak dokonalá, že pro obojí území založeno r. 973 jednotné biskupství a to se sídlem v Praze. Biskupství povoleno papežskou stolicí s podmínkou, že bude obřadu latinského, nikoliv slovanského čili řeckého. Z této podmínky vyplývá jasně, že slovanský obřad tu byl patrně na Moravě anebo v bělochorvatských zemích ještě zachován a dost možná, že výše jmenovaný biskup Notar, jenž byl na postřižinách Václavových i potom další biskup Vracen, byli pravděpodobně biskupy slovanského obřadu. Rostoucí vliv a moc říše římskoněmecké působil,

že těžiště církevního života, které se přeneslo z charvatských a moravských zemí do Čech, ovládnuto bylo už pražským biskupstvím latinského obřadu, jemuž muselo býti obětováno zřízení obřadu slovanského, který se ve východnějších zemích přece jen udržoval déle a houževnatěji.

Jednota pražského biskupství byla upevněna, když po zemřelém prvním biskupu, saskému rodáku Dětmarovi, byl v únoru r. 982 na sněmu na Levém Hradci zvolen druhým biskupem Slavníkův syn Vojtěch, který svými studiemi pod vlivem děčínského (magdeburského) arcibiskupa Adalberta, dával záruku, že se plně přiklonil k latinskému obřadu. Tenkrát bylo potvrzeno a upevněno spojení všech charvatských zemí k pražskému českému biskupství, takže potom tradice tohoto velkého obvodu biskupského udržována byla po celé století i v písemném dokladu.

Ještě po r. 1086, tedy o 113 let později po založení pražského biskupství, jsou její původní hranice z r. 973 a 982 vyjmenovány podle sídel pohraničních místních kmenů v latinské listině takto:

V západních Čechách na pohraničí (qua Boemia limitatur) jsou jmenovány místní kmeny podle řek a hradišť takto: „Tugoze, Chub, Zedlza, Lusane, Liutomerici, Lemuzi a Pssonane“, což značí: buď kmen u Tugošce na řece Chamb (v dnešním Bavorsku u českých hranic), anebo lid okolo hradiště Chebu, to je Chebané, dále Sedličané, Lučané, Děčané, Ljutoměřici, Lemuzi a Pšované, vesměs v povodí řeky Ohře a v jejím okolí.

Další popis hranic pražského biskupství zní: „Chrowati et altera Chrowati: Zlasane, Trebonane, Pobarane, Dedosize usne ad median silvan, gua Milcianerum occurrunt termini“, jež v českém překladu zní takto: „Charvaté, a druzí Charvaté: Slezané, Třebovjané, Pobobřané a Dědošici (Dědošané) sídlící až do středu území pohraničních lesů Milčanů.“

Obsahu tohoto místa v listině rozumíme tak, že po ostatních kmenech jsou vyjmenováni ve východních Čechách Charvaté, načež následuje výpočet pohraničních kmenů dalších druhých Charvatů a to počínaje vnitřněji sídlícími Slezany, dále

Salesiáni jsou v Hodoňovicích 70 let

Nedílnou součástí obce, a zejména věřících občanů katolické církve, je společnost **Salesiánů**.

Kdo jsou Salesiáni?

Je to jedna z řeholních společností katolické církve - společnost svatého Františka Saleského (**Salesiáni Dona Boska, SDB**). Zakladatelem salesiánů je italský kněz **Jan Bosco** (1815-1888, narodil se 16. srpna 1815 v Castelnovu d'Asti v Itálii, v chudé rolnické rodině. Již od dětství se cítil povolán věnovat svůj život mládeži. Když se po letech odříkání stal v Turíně knězem, vložil své vrozené schopnosti a neúnavné úsilí do budování výchovných děl pro opuštěnou mládež, do obrany ohrožené víry lidových vrstev a do evangelizace dalekých zemí). Jeho posledním nástupce je Don Pascual Chávez. Tato kongregace se věnuje ohrožené mládeži. S tímto účelem Salesiáni provozují celou řadu středisek mládeže a dalších aktivit.

Na Moravu přišli v roce 1927 do Fryštáku, kde otevřeli ústav a gymnázium pro výchovu svého dorostu. Do začátku 2. světové války měli své domy v Ostravě, Praze, Pardubicích, Brně i na Slovensku. **Období 2. světové války s sebou přineslo pro salesiánské dílo řadu přesunů a změn.** Na podzim 1943 byl zabrán dům ve Fryštáku pro německou mládež. V té době zde měla rodina Pavlasova z Hodoňovic svého syna Josefa na studiích. Když se dozvěděli, jaké mají Salesiáni starosti, nabídli jim kus svého pozemku nad vesnicí k výstavbě nouzového střediska. **A stavět se skutečně začalo 24. září 1943** svépomocí. Studenti teologie se na čas přestěhovali do Hodoňovic, spali u Pavlasů na seně a budovali pod vedením inspektora stavby Josefa Zerzána, polírem na stavbě byl bohoslovec Josef Fabík st. Stavba rychle pokračovala tak, aby se dalo v domě bydlet už v zimě. V budově byla velká místnost, později sloužila jako ložnice, a několik menších, v nichž v jedné byla kaple, v jiné studovna, v další jídelna. Byly zde i byty pro spolubratry, také kuchyně. Hrubá stavba byla dokončena do zimy, bohoslovci se vrátili ke knihám. Na jaře roku 1944 pak přišli první obyvatelé, klerici filosofové, kteří opět svépomocí dokončovali vnitřní

Lidský život

Lidský život je jak kytka,
která z jara vykvete.
celé léto krásně voní,
k podzimu se k zemi skloní
a pak náhle odkvete.

(Radek Žvak: Prosté rýmováčky)

Listopadky

Listopadky, pozdní květy,
jediné po létu,
trhávám je vždy po ránu,
se vzpomínkou na svou mámu,
na její pietu.

Listopadky, pozdní květy,
ty posly podzimní,
když je třímám ve své dlani,
chce se mi vždy zvolat, mami,
kolem se rozhlídni.

Pěstovala jsi je ráda
v zahrádce u hráze.
Na podzim vždy léta celá,
jejich kytička se skvěla
na stole ve váze.

Každým rokem na dušičky,
se smutkem na duši,
rozložím je po tvém hrobě,
patří, maminko má, Tobě!
Snad Tě vždy potěší.
(Radek Žvak: Prosté rýmováčky)

Třebovjany, Bobřany a Dědošany, kteří vesměs náleželi k těmto druhým Charvatům čili Bělocharvatům. U nichž zdůrazněna zvláště jejich západní hranice proti Milčanům, pohraničnímu kmeni lužických Srbů, kteří už příslušeli pod pravomoc německých misionářských biskupů.

V rámci těchto druhých Charvatů náležela k pražskému biskupství země Krakovská čili území Vislanů, k němuž také patřily vedle vlastního území i některé části území sousedního a to na východě i za pohraničním pralesem území v povodí Bugu a Styru a na jihu celé horní povodí řeky Váhu až po Tatry, které bylo spravováno z Krakova jako územní jednotka Pováží (Provincia Uuag). Povodí Dolního Pováží, pokud nebylo v moci Maďarů, příslušelo k zbylé Moravě.

Biskupství pražské, zdá se, přesahovalo na západě přes pohraniční hory do povodí bavorské řeky Chamby, na východě povodí Styru a Bugu, na jihu povodí Váhu a Moravy. Rozsah biskupství pražského udával říše české. Velké Charvaty zevně splynuly úplně s českou říší tak, že jméno Velkých Charvat se už více nevyskytuje. Ale uvnitř tohoto soustátí stále ještě bylo patrné, že se skládá z vícero základních jednotek. Nejlépe je to vidět z cestopisů některých obchodníků té doby, kteří si zapisovali své dojmy z cest.

Tak někdy mezi rokem 965 až 973 prošel arabský kupec Ibrim-ibn-Jakub i území Slovanů i říší českou, pojmenoval v ní vladaře jménem „Buislav“, jenž je králem Bragy, Bujmy a země Krakua. Co se týče území Buislavova, je jeho délka od města Bragy až do města Krakua tři neděle cesty. A ono hraničí po celé délce se zeměmi Turků (tj. Maďarů). A město Braga je vystavěno z kamene a vápna, je obchodem nejbohatší z měst. Přicházejí do něho z města Krakua Rusové a Slovani se zbožím. Jest pozoruhodné, že obyvatelé Buimy jsou snědé pleti a černo vlasí a že rusost je u nich řídká.“

Z popisu je vidno, že jde o českého Boleslava I., vládce knížectví Pražského (Braga), pak ostatních Čech, barevných Charvatů

(Buima) a konečně zemi druhých čili Bílých Charvatů, tj. Lachů (Krakua). Touto říší vedla cesta z Prahy na Libici a Krakov, odtud do Kijeva v Rusích.

Jiný arabský kupec Masúdi ve svém starším spise r. 944 rozděluje říši českou na Prahu a Krakov, z nichž první stát má zlatý důl a vyvinutou kulturu a druhý stát nejkrásnější, nejčtetnější a nejstatečnější lid z národů slovanských. Ve spise pozdější doby rozděluje českou říši na tři části: Cachin, Morava a Charvatin. Tato část české říše nazývá se v zápisech perského kupce Chor-dáb, tj. Charvaty. Pod jménem Charvaty míněny jsou tu na severu Karpat a Sudet dvě země a to Poodří, pozdější Slezsko a Povislí, pozdější země Krakovská, které stále náleží k české říši a pražskému biskupství.

Česká říše prostřednictvím lašských zemí Velkých Charvat hračila na východě se slovanskými kmeny, které se seskupily v kyjevskou Rus. Dokonce za českých výbojů k Velkým Charvatům a tím i k říši české dostalo se území za pohraničními lesy v povodí řeky Bugu a Styru s pásem hradišť od Přemyslu k Červeni. Ale velký kníže kyjevský Vladimír připojil zase hrady ty zpět, jak zní Letopisy ruské k roku 981: „Ide Wolodimer k Ljacham a zaja hrady ich Peremyszl, Czerven i iny hrady, iže suť i do sieho dne pod Rosiju. Pod Ljachy míněny jsou tu Velké Charvaty v říši české.

(J. Vochala – L. Niederle)

- hlas chrámového zvonu / halí se v závoj / smuteční temných / tónů./

Do Československa vtrhly „bratrské osvobozující“ jednotky Varšavské smlouvy. V této pohnuté době si uvědomil, co by to pro něho znamenalo vrátit se do vlasti a tak se v této pohnuté době rozhodl zůstat v exilu. První dny exilového pobytu prožil v blízkosti své vlasti, ve Vídni. Po krátkém čase se dostal na vysněnou Papežskou Gregoriánskou univerzitu v Římě. Vysvěcen byl v Římě 29. května 1975 papežem Pavlem VI.



**ThLic. PhDr. Mgr.
P. Libor Kovál**

Teolog, Filolog, Překladatel,
Publicista, Misionář

* 2. dubna. 1930, Praha
† 28. prosince. 2003, Freiburg (SRN)

(Jan Kukuczka)

Básník z Lašska

Libor Koval se narodil v hlavním městě Československa v Praze, dětství však prožíval v moravskoslezském městě rozděleném řekou Ostravicí. Zatím co Frýdek se svojí rozlohou nacházel ve Slezsku, Místek za řekou už byl městem moravským. V tomto dvouměstí také započal svoji intelektuálně zaměřenou životní dráhu jako absolvent reálného gymnázia. V 11 letech pln očekávání vstoupil jako čekatel do saleziánského řádu Don Boska, který sídlil v té době v Ořechově u Polešovic. Jako mladý člověk měl už svůj názor na život. Osud se s ním však nemazlil. Jeho životní plány se nevyvíjely dle jeho představ. Skončila druhá světová válka. Společnost si říkala: Přežili jsme Hitlera, nic horšího nás už nemůže překvapit. Zdálo se, že Československo se bude ubírat cestou vybudovanou na principech masarykovské prvorepublikové svobody a demokracie. Opak se ukázal pravdou. Signály změn nedaly na sebe dlouho čekat. V dubnové noci 1950 ze 13. na 14. vnikly do kláštera plně vyzbrojené oddíly komunistické Státní bezpečnosti. Následovalo zatýkání, posléze procesy s duchovními osobami. Do této kategorie byl zařazen i Libor Koval. Saleziánský ústav byl uzavřen. Najít přiměřenou práci svého zaměření, nebylo tenkrát lehké. Všichni náboženský smýšlející lidé měli úřední záznam s atributem nespolehlivosti pro tehdejší společnost. Tím byli automaticky zařazení do dělnických profesí. Pro Kovala padla nabídka buď doly, nebo hutě. Dal přednost tehdejšímu železárnám Stalingrad ve Frýdku-Místku, kde pracoval jako valcář. Jako dělnický kádr se dostal na filozofickou fakultu Palackého univerzity v Olomouci, kde studoval ruštinu a srovnávací jazykovědu. V roce 1955 univerzitu zdárně ukončil. Začal se věnovat lingvistice v jazykozpytném oddělení Československé akademii věd, kde byl s prací velmi spokojen. Štěstí se opět k němu otočilo zády. Jako politicky nespolehlivý pro režim následovalo věznění. Opět se situace opakovala zařazením do dělnické profese. Přesto se mu podařilo najít zaměstnání technického překladatele. Tajně si však pohrával s myšlenkou studia teologie. Dubčkovská éra přinesla částečné uvolnění. Jako člen Kühnova smíšeného sboru odjel 19. srpna 1968 do Itálie. Na své cestě za poznáním však přišlo něco, co ztvárnil krásou slova ve své sbírce Kapky na skle: / Nad horizontem /

Chlopska klebetnica

Och, muj milý Bože,
cos to udělal,
žes mi místo muža,
staru drbnu dal.
Jak přijde na šichtu,
to po dilnach lice,
nejdele se zdryži,
kaj su klebetnice.
Tuž tam se lutuje,
kerak ma zlu robu
a doma ju trapi,
nahaňa do hrobu.
Och, muj milý Bože,
o jedno chcu poprosiť,
daj mu místo gati
sukňu rači nosiť.
No, když už mame
ty volby před sebu,
něch ho lude zvola
klebetnic předsedu.

(Františka Pituchová: Hlupoty)

Pod skálou

Pod skálou chodníček,
tam v háji březovém,
k večeru s klekáním
snil jsem o štěstí svém.
Pod skálou potůček,
ve stráni se točí,
já jsem poznal pod ní
lásku ve tvých očích.

Pod skálou potůček
s chodníčkem se kříží,
tam, když se den stmívá,
jen tebe vyhlížím.
Pod skálou chodníček,
jiný tě tam vodí,
tvé srdce v moci má,
hájem s tebou chodí.

Zdál snad se mi jen
ten nádherný sen,
smál, osud se smál,
když mi mou lásku bral.
Nikdy mne už nezavolá,
tam pod skálou dívka má,
vím, nezdál se sen,
byla to skutečnost jen.



(Josef Vašíček)

Chvilé

Chvilé smutkem uštknuté
Vějířky slzí
Rakvičky vrásek
Perpetum mobile všedních dnů
Breviář zbytečných předsevzetí
a marných lásek
Vějířky slzí
Rakvičky vrásek
Chvilé smutkem uštknuté

Starý hřbitov

Památníky pomníků,
tečky za romány lidí.
Čas oděl je do břechtanu.
Neuvidí
poustevníky
u nich stát.
Kaple tichá, mlčenlivá,
uzamčena spí.
Možná střeží
v základech svých
něčí tajemství.
U kněžské hrobky
v šatech břízy
stojí věčná stráž,
její lístky zlato ryzí,

(Irena Kopecká)

Podvečernímu Příboru

Podvečer tichý kolébá
městečko malé písni svou
a ono vděčně přijímá
tu melodii mámvou.
Na západě už měkce hoří
svíček červánkový nach,
aby snad noc nezbloudila,
když přichází po špičkách.

Soumraková

Vlajkoví prádla na balkónech,
den odchází spát,
ptáci se už loučí v tónech,
noc uléhá do zahrad.
Rukávem mává košile,
odvedle zas dětské pleny,
cosi končí, umírá,
cosi se rodit začíná,
stíny házou stěny,
okamžik smíření,
okamžik němý,
soumraku vteřina,
neopakovatelná,
jediná.

(Irena Kopecká)

Hodoňovice slaví 625 let od svého založení

Vesnice se poprvé uvádí v pramenech v **roce 1388**, kdy Hanko (Hynek) Frýdlant přijímá město Místek s okolními vesnicemi od olomouckého biskupa. Píše se zde i o pusté obci **Quitendorf**. Pravděpodobně nedlouho po svém založení zpustla, její hospodářství přestalo prosperovat a obyvatelé ji snad po nějaké místní válce museli opustit. Hodoňovice patřily k malým středověkým vsím. Kromě dědičné rychty v ní hospodařilo méně než deset selských usedlostí.

V letech 1395-1402 se zmocnil místecko-frýdlantského léna Lacek z Kravař, který vedl o ně spor s Hankem z Frýdlantu a dostal i tuto ves. Od té doby se nazývá **Quittenow**. Název **Hodoňovice** se poprvé objevil v pramenech v roce 1522, kdy olomoucký biskup Stanislav Thurzo souhlasil s užíváním místeckého panství těšínskými knížaty.

Od roku 1581 připadly Hodoňovice spolu s dalšími vesnicemi místeckého léna pod hukvaldské panství olomouckých biskupů. V roce 1584 povolil olomoucký biskup Stanislav Pavlovský městu Místku privilegium k vaření bílého a černého piva a prodávat do okolních obcí. Jmenovitě je uvedeno v listině Sviadnov, Malé Kunčice a Hodoňovice. To je vlastně potvrzení, že název obce Hodoňovice byl skutečně užíván. Výkaz hukvaldského panství z **roku 1654** uvádí, že v obci je 18 usedlostí, z toho 6 selských, 6 zahradnických, 6 domkářských, fojtství, pila a mlýn.

Nejen pro celou ves, ale i okolí mělo nesmírný význam **vybudování Hodoňovicko-Sviadnovského strojního a vodního náhonu** továrníky Janem Elzerem a Antonínem Lansbergem. Byl dán do provozu v roce 1871 a jeho vodní síla sloužila po trase z Hodoňovic do Sviadnova k pohonu 11-13 mlýnů, pil, stoup a textilních továren v Místku.

V roce 1900 byl počet stavení v obci 72 a občanů 436, z toho se uvádí 5 pololáníků, chalupářů 25, čtvrtláníků 10 a domkařů 10. Životní poměry za Rakousko-Uherska v letech 1850-1900 byly celkem příznivé, bylo poměrně levně, ale životní nároky v tehdejší době a dnes byly jistě jiné, nejde proto srovnávat.

Po roce 1900 je písemných dokladů poměrně málo, jsou to jen zápisy ze zasedání obecního zastupitelstva. Chronologicky jsou zde

zapisována jména starostů a problémy běžného života v obci.

V roce 1910 žilo v obci 502 obyvatel, z toho 6 rolníků, 20 zahradníků, 46 chalupářů, řemeslníků 7 – to byl kovář, 3 obuvníci, 2 stolaři a 1 kolář.

V letech 1910-1913 se rozhoduje o stavbě pevné cesty, a sice přes Hodoňovice do Kunčiček a její napojení na nádraží do Bašky.

V roce 1914 byla rozpoutána **I. světová válka**, asi 50 mužů odešlo bojovat na frontu za Rakousko-Uhersko, za „Císaře pána“. Zraněno během války bylo 30 vojáků – místních občanů a na frontě jich padlo 12. Ke konci války byl hlad, potraviny se kupovaly jen na lístky.

V roce 1918, kdy válka skončila, začal v obci nový život. Koncem roku 1918 byla zde **založena pro vzdělání „Matice místecká“**. I politické strany se začaly obnovovat, občané se začali dělit do různých politických skupin. Blížily se první svobodné volby.

12. října 1919 – volby za účasti: strany lidové, sociálně demokratické a strany domkářské. Novým **starostou** byl zvolen **František Židek** – slévač, č.p. 58 za sociální demokracii. Hlavní cíl – zlepšit zásobování občanů potravinami.

V roce 1920-1921 regulace levého břehu Ostravice, čímž se zvýšila ochrana domků na Kamenci před povodní. Letitým úkolem obce byla **elektrifikace a osvětlení domácností**. Tento úkol byl řešen od roku 1919, práce začaly v září 1935, a rozvod po celé osadě byl dokončen **v půli roku 1936**.

Válečná léta 1939-1945 se dotkla celé země, i Hodoňovic. Byla bída, vše na lístky, ale válečná vřava prošla mimo. Jen pár granátů skončilo ve střeších domů. Stálý tlak Němců psychicky ničil občany. Byli i mrtví, nepadli ve válce, ale zahynuli v koncentračních táborech a na práci v Německu.

V letech 1945-1946 vzniká v obci Místní národní výbor, kde pracují občané podle paritního zastoupení všech politických stran. Po „**únorových událostech**“ **v roce 1948** proběhly volby do Národního shromáždění, byla už sestavena jednotná kandidátka Národní fronty. Ve volbách do MNV v roce 1954 se občan nemohl vyjadřovat k jiným kandidátům, než ve svém obvodu, a ten byl vybírán z řad KSČ.

V letech 1947-1951 proběhla **stavba vodovodu** v obci.

Život v obci v letech 1950-1953 byl poznamenán prosazováním moci nového režimu. **V roce 1953** proběhla **měnová reforma** a **zrušení lístků na potraviny**.

Bo z ni ve slunných dnech
Vidět na Bruzovice.

Jak se na mě zdala usmichol
Ten bruzovský kosteliček
V tyn čas ešče pěkně žulty
Ta jako petrklíček.

Z nadražo ve Frydku gibko
Pěšky sym se pustila
Přes Hoj, Skotňu po přýčnicy
Ku chalupě miřila.

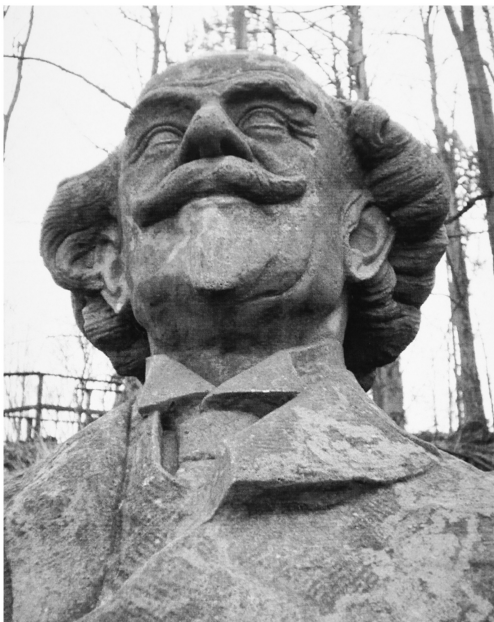
A druhy diň po poledňu
Na vlak zaš šmarovala
Z Dobratic na Bruzovice
Dycky se podívala.

Život plyně tajak voda,
Mnohu zažilas změnu,
Šak na rodne Bruzovice
Nigdy nězapomenu.

(Olga Tlučková)

Paní Olga Tlučková oslavila 10. září 92. narozeniny! Přejeme ještě hodně slunných dnů, děvuchu z Bruzovic! Redakce.





Poprsí Bohuslava Jaroňka, Štramberk

Spominka

V Bruzovicach čap či vrana
V kolibce mě něchali
Vyrostla sym a rodiče
Na školy mě poslali.

Študovala sym v Těšině
Aji sym tam meškala
A dodumu na nědělu
Vlakym dycky jechala.

Hleděla sym něpřepasnuť
Zastavku Dobratice,

Dopad byl negativní, zejména na důvěru občanů v měnu. Období 50. let bylo nepříznivé jak po stránce politické i ekonomické. Už od roku 1953 bylo hlavním úkolem MNV v **obci založit družstvo**. Výsledek však byl negativní. Soukromí rolníci vlastnili v té době poměrně vysoké stavy dobytka: hovězí 111, prasata 89, ovce 23, drůbež 925. Teprve rok **1958-1959** ukazuje na **počátky družstva v obci**. Jednalo se ale o malé družstvo, a proto byl dán podnět ke sloučení s Kunčičkami a Baškou. Svědčí o tom nenadálost spojení v roce 1960, kdy nejdříve došlo k členské schůzi JZD, pak schůze MNV a pak Veřejná schůze občanů v **dubnu 1960 spojení s obcí Baškou potvrdila**. Od té doby se píše nová kapitola hodoňovických občanů ve sloučené obci Baška. **Několik dalších zajímavostí z obce:**

Kaple Narození Panny Marie v Hodoňovicích je jednou z nejstarších budov v obci, slouží v původním provedení. Stavět se začalo v roce 1873 a kaple byla v roce 1875 dokončena s celkovými náklady 5970 zlatých. Hřbitov byl založen v témže roce, rozšířen v roce 1910.

Škola byla postavena až v roce 1928, do té doby docházely děti do školy v Kunčičkách u Bašky.

Jednota československého Orla zde byla založena roku 1923.

Nedílnou součástí věřících v obci je **společnost Salesiánů** (je to kongregace v katolické církvi, věnuje se výchově mládeže). Ta zde vyvíjí činnost od roku 1944. Násilně byla přerušena práce Salesiánů v obci v roce 1950, kdy v dubnu byli odsud vystěhováni. Od roku 1989 pracují Salesiáni opět na pozvednutí duchovního života v Hodoňovicích.

Autobusové spojení Hodoňovice-Frýdek-Místek-Lískovec bylo sjednáno od roku 1953.

Rozhlas v obci byl realizován v roce 1950. Souhlas muselo vydat ministerstvo vnitra. První hlášení – 19.srpna 1950. **První televizor** v obci v roce 1955.

Cesta přes celou obec v délce 2700 m byla v roce 1956 pokryta dehtovým kobercem a uvalcována. Podstatně se zlepšil její povrch. Opravy byly prováděny každoročně.

Divadelní soubor v obci byl velmi aktivní, členy byli místní požárníci a členky Svazu žen.

A jak si vysvětlit **název obce Quitendorf a Quittenow**?

Podle slovníku česko-německého znamená „die Quitung“ česky kvítance, stvrzenka o zaplaceném dluhu, a tak lze název odvodit od slova

zástava, jako zástavní obec v rámci místecko-frýdlantského léna. Na mapě panství olomouckých biskupů z roku 1762 je uváděn název **Hadanowitz**, tedy jako Hadaňovice. Říká se, že v obci mělo být hodně občanů jménem Hodaňové nebo Hadaňové a prý měli časté spory, hádali se a odtud tedy pojmenování vesnice. Nic z toho není ale prokázáno, ničím doloženo.

Z roku 1820 je k dispozici nepříliš zřetelný otisk **obecní pečeti**. V pečetním poli je nahoře postava v dlouhém plášti, nebo bez nohou a s křídly místo rukou. Pod ní je znázorněna radlice postavená ostřím nahoru. Písmena „H“, „C“, „M“ nebyla významově určena.

Zpracovala Dajana Zápalková, použity materiály převážně z publikace Baška, Kunčičky u Bašky., Hodoňovice, vydal OÚ Baška 1998



B. Šimoňák

Legionáři rychle poslali odpověď, že návrhy měli zaslat mistr Pelikán a Juraň. Julius Pelikán se ale omluvil a lhůtu k odevzdání návrhů nedodržel, Juraň návrh poslal, a proto byl zvolen.

Aby byl projekt prosazen, obrátila se Čsl. obec legionářská v Příboře na Bohumíra Jaroňka s prosbou o jeho vyjádření.

Jaroněk odpověděl dopisem 24. 3. 1928: „*Vámi dodaný námět svou kompozicí a svým pojetím plně odpovídá účelu, pro nějž byl navržen, má svou uměleckou hodnotu*“.

Zplnomocněnci Jednoty legionářské Jan Riemer a Arnošt Popp zaslali tento posudek městské radě. Dozvěděli se však, že město takové dobrozdání nepřijímá a vyžaduje expertizu dvou sochařských mistrů, nebo hodnocení sdružení umělců. V odpovědi se dále píše, že: „*odmítá jakékoli nařčení a tendenční obviňování, že by městská rada, nebo kterýkoli z členů jednal stranicky*“. Komické, že? Je zjevné, že šlo o politický tah proti Juraňovi. Legionáři se však Juraňova pomníku vzdát nechťeli, proto požádali, aby se k projektu vyjádřil František Úprka. Ten odpověděl dopisem z 8. května 1928 s omluvou z prodlení, neboť pobýval v Bratislavě. Vyjádřil se takto: „*Podle zaslaných fotografií, provedením oprav, které jsem navrhl pro Juraňův památník, bylo získáno mnoho na celkovém vzhledu a památník bude dobře uctívati hr diny padlé pro vlast*“.

Dne 15. května předseda příborské jednoty Čsl. obce legionářské Antonín Schwarz kontaktoval městskou radu, dodal jí posouzení Františka Úprky a Bohumíra Jaroňka.

Až do srpna se vlekla jednání, než se podařilo projekt prosadit.

Juraň se tedy pustil do práce. Když se blížilo slavnostní odhalení pomníku padlým legionářům, pozval na tuto událost své přátele Aloise a Bohumíra Jaroňkovy. Alois účast přislíbil, Bohumír se omluvil a píše: „*Přeji Ti úspěch a uznání Tvé práce po zásluze a rovný Tvé píli. Do Příbora možná budu muset dojet před Vánocemi a o všem si zase spolu pobesedujeme*“.

Přinášíme další volné pokračování z knihy Ireny Kopecké o příborském rodáku, uměleckém sochaři, Františku Juraňovi z knihy „Oživil kámen, kovu dal řeč“. Tato kniha se již tiskne, bude možné si ji objednat koncem října na adrese: **Ludmila Hanáková, ul. Čs. Armády 1364, 742 58 Příbor, nebo na mailové adrese:**

l.hanakova@tiscali.cz

Jeho prvotiny

Mezi jeho prvotiny patří portrét Bohumíra Jaroňka a MUDr. Adolfa Hrstky. Ve Štramberku se podílí i na výzdobě areálu hradu Trúba.

Z dalších prací si zaslouží naši pozornost busta T. G. M. pro radnici ve Štramberku, poprsí Bohumíra Jaroňka pro Národní sad na Kotouči ve Štramberku, které je umístěno před vstupem do jeskyně Šipka. Bylo odhaleno 27. 6. 1926 u příležitosti Jaroňkových 60. narozenin.

Je zajímavé, že právě tato Juraňova práce došla ocenění. V umění velmi opatrný a vybíravý

Dr. A. Hrstka připustil, že „*tento Juraňův výtvor lze zařadit po bok dílům Štursovým a Pelikánovým.*“

Juraň je rád, že veřejnost jeho práci začíná oceňovat a s vervou pracuje dál. K oslavám Smetanovým tvoří poprsí Bedřicha Smetany pro Sokol v Příboře. Vyslyší i žádost Klubu českých turistů ve Štramberku spolu s městskou radou o vytesání Jaroňkova portrétu v kameni.

„*Juraň vytvořil umělecké dílo velmi značné úrovně a ceny, což bylo i samým mistrem Bohumírem Jaroňkem vděčně uznáno,*“ píše se v Moravskoslezském deníku 1926.

Drobnější kamenosochařské práce, jako spárování a úpravu podstavců, Juraňovi často prováděl kameník pan Dobeš z Příbora.

Juraň svým sochařským uměním vyzdobil i mnohé měšťanské domy v Příboře.

S blížícím se jubileem vzniku ČSR se u měst a obcí objevila zvýšená poptávka po skulpturní výzdobě. Byly vypisovány veřejné soutěže na stavbu pomníků legionářům a prezidentu „osvoboditeli.“ V Příboře začala již v dubnu 1927 Československá obec legionářská jednat s městskou radou o odstranění pomníku, který tu byl od roku 1916. Chtěla, aby zde stál nový pomník, jenž by byl důstojnou upomínkou velkých obětí. Na radu Julia Pelikána legionáři usilovali o prostranství před budovou Sokola a práci se rozhodli zadat Františku Juraňovi.

Proti tomu se však ozvalo město Příbor, kterému se rozhodnutí nelíbilo. Městská rada žádala umělecký posudek díla. Snažila se všemožně zabránit tomu, aby pomník byl vytvořen sochařem Juraňem. Poukazovala na to, že nebyla vysána veřejná soutěž.

Kdo se to roztančil?

Kdo se to na římse roztančil?

Vždyť je to tanec

dešťových vil,

ťukají, lákají, spěchají

pozvat mě k sobě na taneček.

Zvažuji, přijímám, za nimi vybíhám,

slziček raneček

rozvazuji,

slzičky bolesti,

co jste mi zbyly,

tančete pro štěstí

taneček vílí!

A tak jsme tančily,

já a ty víly,

i raneček slziček,

co mi jaksi zbyl.

K ránu se tancem

celý rozpustil.

Růžový vánku

Růžový vánku

ze zlatého zámku,

trošičku spánku

přines mi.

Do hvězdných sítí,

bělounkou nití

zkus ho lapiti.

Že v nebes výši

s hvězdičkou jednou

flirtuje?

Až hvězdy zblednou,

tak přece jednou

připlate.

(Irena Kopecká)



Zahájení lašského kulturního léta v Čeladné – král a Martin Chodur
foto Tomáš Sládeček



2.9. Krmelín - Vítězslav Mácha vítá hosty při odhalení památníku
u olympijského javoru - foto Mojmír Krecl



5.7. Poutníci přicházejí na Hrčavu
foto Milan Zbořil



7.9. Bruzovice – Vzpomínka na O.B. Petra
foto Luděk Krulíkovský